

Evropský dům musí být postaven na solidaritě

Praha, 14. září 2022

Vážené dámy, pánové a drazí přátelé!

Jsem velmi potěšena, že se mohu zúčastnit této konference, kterou pořádáte u příležitosti výjimečného období pro Českou republiku. Děkuji Vám za pozvání. Je pro mne ctí hovořit k Vám právě dnes.

Prostřednictvím názvu této konference "Evropský dům musí být postaven na solidaritě" organizátoři položili všem řečníkům otázku, takže jsem nemusela uvažovat o tématu mého vystoupení, a proto musím odpovědět na tuto otázku. Učiním tak, ale nejprve bych chtěla vyslovit některé úvahy o tom, jak důležitou vedoucí roli hraje Česká republika v Evropě. Hlavním mottem, které jste si vybrali pro probíhající šestiměsíční předsednictví v Radě Evropy je "Evropa jako úkol: opětovné promyšlení úkolů, posílení a přebudování."

Priority českého předsednictví odpovídají tomuto mottu. Zaměří se na pět úzce propojených priorit, jako odpověď na probíhající výzvy v Evropě; jde především o solidaritu s Ukrajinou a o její obnovu. Dále upřednostňování odolnosti demokratických institucí, včetně zaměření na ochranu svobody médií a právní řád, obnovit ve všech zemích důvěru v politiku EU a posilovat demokracii v našem společenství.

Slogan "Evropa jako úkol" nám připomíná název projevu Václava Havla (1936 - 2011) v roce 1996. Téměř před čtvrt stoletím V. Havel hovořil o historii a budoucnosti Evropy, poukazoval na civilizační hrozby, potenciální konflikty, omezené zdroje, enviromentální škody a zvyšující se sociální nerovnosti. Zdůraznil politickou potřebu evropské jednoty a popsal EU jako jedinečný pokus vytvořit z Evropy jednotný a demokratický prostor pro solidaritu.

Dnes po všech těch letech jeho slova znějí jako křišťálově jasná výzva k evropské jednotě, která je založena na základních hodnotách *Evropského projektu*. To je, drahé dámy a pánové, Evropský dům, kde ani základní hodnoty, ani stavební kameny, ani dekorace... nemůžeme považovat za samozřejmost. Chceme-li stát za Evropou, musíme ji společně každý den postupně vytvářet. Naši otcové - zakladatelé to dokonce věděli a vyjádřili v Schumanově deklaraci (1950):

"Evropa nemůže vše uskutečnit najednou nebo podle jednoho plánu.

Bude vystavěna na základě konkrétních úspěchů, které nejprve vytvoří faktickou solidaritu."

Jsme velmi rádi, že se vláda ČR hlásí k odkazu svého prvního prezidenta. V současném evropském a globálním kontextu má předsednictví ČR v Radě Evropy obrovskou příležitost, která bude trvat do konce roku 2022.

České předsednictví v Radě Evropy, stejně jako předcházející francouzské a následující švédské, ve spolupráci s Evropským parlamentem a Komisí EU bude muset projít složitým a náročným obdobím.

Priority Evropské komise v letech 2019 - 2024 budou zastíněny v nadcházejících měsících implementací plánů obnovy EU a členských států vyvolaných pandemií Covid-19 a důsledky ruské invaze na Ukrajinu, která ji devastuje. Tím se narušuje architektura evropské bezpečnosti, mění se geopolitické mocenské vztahy ve vojenských, ekonomických, kulturních a morálních oblastech.

Rozhodně nesmíme zapomenout na výzvu uvnitř Evropy: Jak ochránit vlastní obyvatelstvo před hrozbami jako je např. nezaměstnanost, zvyšující se ceny základních životních potřeb, nejistých pracovních míst a prohlubující se nerovnosti.....? I tyto politické výzvy je třeba řešit uvnitř Evropského domu viděné z pohledu zaměřeného na lidi a viděné zevnitř evropského domu. Občané očekávají, že budou žít a pracovat v bezpečném prostředí, aby mohli žít plnohodnotné životy a mohli se spolehnout na svou vládu a politickou reprezentaci, která vytvoří důvěryhodnou ekonomickou a politickou unii, garantující mír, prosperitu a sílící autonomii proti ohrožující geopolitické situaci dneška.

Předpokladem evropských rozhodnutí ve všech těchto dimenzích, pro všechny aspekty geopolitické činnosti stojí na prvním místě jednota vycházející z našich hodnot, z právního řádu, demokracie a ze společného a solidárního jednání. Je to výzva pro vlády a nevládní organizace. Dovolte mi zdůraznit, že se také jedná o naděje a očekávání seniorské generace v Evropě a sítě evropských seniorských asociací jménem kterých mám dnes čest zde hovořit.

Stárnutí v naší společnosti je jeden z "megatrendů" 21.století mající nejenom zásadní dopad na seniory, ale představuje výzvy pro všechny složky společnosti. Politická odpověď na většinu otázek týkajících se stárnutí, je v rámci kompetencí členských států a lokálních vlád. Samozřejmě, že EU může sehrát hlavní roli při koordinaci strategií a podpoře politiky přátelské k věku ve prospěch všech generací.

Po mnoha letech diskuzí a výzvách vyvinout obecnou strategii s cílem vyrovnat se s příležitostmi a zátěžemi stárnoucí společnosti, nové komise EU reagují na mnohé výzvy demokratických změn, které berou v úvahu rozdíly a problémy mezi regiony a v rámci regionů. Důležité aspekty nové politiky jsou: začlenit stárnoucí obyvatelstvo do všech oblastí politiky, respektování lidských práv, zdravé stárnutí jako rozměr průběhu života a zapojení seniorů do digitální éry. Je zřejmé, že implementace a výsledky těchto politik vyžadují spolupráci na všech politických úrovních, ale také v rámci občanské společnosti. Doufáme, že rovněž i v těchto oblastech Česká republika převezme taktovku od předcházejících předsednictev Rady Evropy a bude řešit s odvahou demografické změny ve prospěch všech generací.

Dovolte mi závěrem předložit následující reflexi k ambicím českého předsednictví v Radě EU, a to nikoliv jako radu, ale jako určité přání, jak pro předsednictvo tak i pro úspěšné evropské akce a pro nás všechny.

Vybudujme *Evropský dům* a nechme opět zazářit znovu evropské hvězdy!

- Nechť zazáří *evropský projekt*. Evropský projekt představuje společný základ hodnot, evropský způsob života a nemůže být podceňován. Probudíme evropské vědomí, učíme jej přístupným pro co nejširší počet občanů.
- Nechme zazářit koncept solidarity a posilme aktivní evropské občanství.

Přejeme českému předsednictví Rady a všem evropským institucím mnoho úspěchů při zdůrazňování priorit tohoto předsednictví a dále se vypořádat s evropskými a globálními výzvami. Doufám, že solidarita bude pevným tmelem mezi rozhodujícími činiteli a také mezi evropskými obyvateli.

Nechť prioritou odolnosti našich demokratických institucí zajistí základ dalšího vývoje evropské spolupráce, koheze a sjednocovacího procesu.

- Ať evropská dimenze zazáří napříč všemi politickými úrovněmi, abychom mohli budovat a rozvíjet Evropský dům *v jednotě a rozmanitosti*, tak jak naši zakladatelé předvídali. To je dům svobody a míru, demokracie, právního řádu, spokojeného život, prosperity a pokroku.
- Budme jednotní se všemi, kteří dnes usilují o svobodu a mír, abychom společně vytvořili nové perspektivy trvale udržitelné a bezpečné budoucnosti.
- Ať zazáří trvale udržitelná evropská budoucnost a Evropa, kterou chceme podporovat.

Budme strážci základních evropských hodnot,

které potřebujeme společně vytvářet

a udržitelný Evropský dům pro budoucnost.

Přeji českému předsednictví hodně úspěchu!

Prof. An Hermans, předsedkyně ESU

překlad: Lidmila Němcová

p